

خوزستان سهمش از نفت را می‌خواهد

وزارت نفت و یک مطالبه قدیمی

معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست با انتقاد از نحوه توسعه مناطق نفت‌خیز خوزستان گفت سیاست‌های وزارت نفت در این مناطق نیازمند بازنگری است؛ چراکه به گفته او، با وجود عبور هزاران کیلومتر خط لوله و ایجاد ظرفیت‌های عظیم نفتی، بخش‌هایی از جوامع محلی همچنان از حداقل زیرساخت‌های توسعه‌ای برخوردارند.

پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت: مسئله توسعه خوزستان بار دیگر به یکی از محورهای اصلی بحث‌های زیست‌محیطی و توسعه‌ای تبدیل شده است. احمدرضا لاهیجان‌زاده، معاون محیط‌زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست، در نشست هم‌اندیشی احیای تالاب هورالعظیم، خواستار تغییر نگاه وزارت نفت به مناطق نفت‌خیز شد و تأکید کرد که توسعه این مناطق نباید صرفاً به استخراج و تولید محدود بماند. او با اشاره به حضور نمایندگان نهاد ریاست جمهوری و طرح دغدغه‌های مردم و فعالان خوزستان در این نشست گفت امیدوار است پیگیری‌های انجام‌شده از سوی نهاد ریاست جمهوری و دستگاه‌های مرتبط، به حل مشکلات مطرح‌شده در این استان منجر شود.

خوزستان؛ از مهاجرپذیری تا مهاجرفرستی

لاهیجان‌زاده که خود متولد مسجدسلیمان است، با اشاره به سابقه طولانی مشکلات خوزستان گفت این استان طی حدود پنج دهه گذشته، از جنگ تحمیلی و پیامدهای آن تا مسائل زیست‌محیطی، شرایط دشواری را تجربه کرده است. به گفته او، آمارهای سازمان برنامه و بودجه نشان می‌دهد خوزستان در سال ۱۳۵۷ رتبه نخست مهاجرپذیری کشور را داشته، اما در سال ۱۳۹۵ به نخستین استان از نظر مهاجرفرستی تبدیل شده است. معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست این تغییر را نشانه‌ای از تحولات عمیق اجتماعی و اقتصادی خوزستان دانست و گفت در حالی که شهرهایی مانند شیراز و اصفهان طی چند دهه گذشته توسعه قابل‌توجهی را تجربه کرده‌اند، بخش‌هایی از خوزستان با وجود برخورداری از ظرفیت‌های بزرگ اقتصادی، صنعتی و نفتی، متناسب با این ظرفیت‌ها توسعه نیافته‌اند.

۱۵ هزار کیلومتر خط لوله نفت در کنار روستاهای خوزستان

یکی از محورهای انتقاد لاهیجان‌زاده، فاصله میان ظرفیت نفتی خوزستان و وضعیت زندگی جوامع محلی بود. او با اشاره به وجود حدود ۱۵ هزار کیلومتر خطوط لوله نفتی در خوزستان گفت این خطوط از مقابل روستاهای مختلف عبور می‌کنند و مردم همین مناطق با وجود گلابه‌ها و مشکلات، طی دهه‌های گذشته از این تأسیسات حفاظت کرده‌اند. او تأکید کرد مردم خوزستان انتظار دارند در کنار منابع و ظرفیت‌هایی که در اختیار کشور قرار داده‌اند، سهم آنها از توسعه و امکانات نیز مورد توجه قرار گیرد.

سیاست وزارت نفت باید تغییر کند

لاهیجان‌زاده گفت: «موضوع اصلی، تغییر نگرش در سیاست‌های وزارت نفت است.» به گفته او، تجربه چند دهه گذشته نشان داده است که توسعه مناطق نفت‌خیز نباید صرفاً با شاخص‌های تولید و استخراج سنجیده شود و وضعیت جوامع محلی نیز باید در سیاست‌گذاری‌های این وزارتخانه مورد توجه قرار گیرد. او افزود گلابه اصلی مردم خوزستان این است که در کنار همه ظرفیت‌هایی که این استان برای کشور فراهم کرده، توسعه متناسب با این ظرفیت‌ها در بسیاری از مناطق اتفاق نیفتاده است.

وزارت نفت و توسعه روستاهای نفت‌خیز

معاون محیط‌زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست با اشاره به وضعیت برخی روستاهای خوزستان گفت در بعضی مناطق، با وجود گذشت چند دهه، تغییر محسوسی در زیرساخت‌های روستایی ایجاد نشده است. او با اشاره به تجربه دوران سربازی خود در یکی از مناطق خوزستان گفت پس از حدود ۳۵ سال، تغییرات آن منطقه همچنان محدود است و به گفته او، حتی در گذشته برای تأمین نیازهای اولیه، مردم روستاهای اطراف ناچار بودند به شهر مراجعه کنند. لاهیجان‌زاده معتقد است شرکت ملی نفت ایران و وزارت نفت می‌توانند در کنار دستگاه‌های عمرانی، در اجرای طرح‌های هادی روستایی و تأمین زیرساخت‌های اولیه نقش‌آفرینی کنند. او گفت حداقل‌هایی مانند راه مناسب، دسترسی و زیرساخت‌های ضروری زندگی باید برای جوامع محلی مناطق نفت‌خیز فراهم شود.

مطالبه ارائه گزارش به رئیس‌جمهور

معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست ابراز امیدواری کرد خروجی نشست هم‌اندیشی احیای هورالعظیم در قالب گزارشی جامع به رئیس‌جمهور ارائه شود تا مسئولیت‌های وزارت نفت در مناطق نفت‌خیز و تعهدات مرتبط با توسعه این مناطق به شکل جدی‌تری پیگیری شود. او تأکید کرد مسئله خوزستان را نمی‌توان به چند روستا یا یک شهرستان محدود کرد. به گفته لاهیجان‌زاده، موضوع اصلی اصلاح سیاست‌های وزارت نفت و سایر دستگاه‌های مرتبط است؛ با این حال، با توجه به نقش وزارت نفت در ایجاد بخش قابل‌توجهی از تولید و ثروت کشور، این وزارتخانه در شرایط فعلی جایگاه مهمی در این فرآیند دارد. او افزود در صورت اصلاح سیاست‌های وزارت نفت، موضوعاتی مانند تأمین اعتبار برای فعالیت‌های مرتبط با هورالعظیم، اجرای طرح جامع

منطقه و سایر برنامه‌های توسعه‌ای نیز می‌تواند در چارچوب این سیاست‌ها دنبال شود.

توسعه غرب کارون بدون برنامه مشخص برای جامعه محلی

یکی دیگر از محورهای مطرح‌شده در این نشست، توسعه منطقه غرب کارون بود. لاهیجان‌زاده با اشاره به تجربه شکل‌گیری آبادان در کنار پالایشگاه این شهر گفت حدود یک قرن پیش، ایجاد پالایشگاه آبادان به شکل‌گیری یک تمدن و جامعه جدید در اطراف آن منجر شد. به گفته او، امروز نیز در غرب کارون یک مجموعه صنعتی بزرگ در حال شکل‌گیری است، اما هنوز برنامه‌ای مشخص و متناسب برای جامعه محلی این منطقه وجود ندارد. او گفت درباره ایجاد امکانات و زیرساخت‌های مورد نیاز غرب کارون صحبت‌هایی انجام شده، اما با گذشت سال‌ها، این موضوع همچنان نیازمند پیگیری جدی است.

۲۵ سال مشارکت محیط‌زیستی در خوزستان

معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست در ادامه به نقش تشکلهای محیط‌زیستی در خوزستان اشاره کرد و گفت آنچه امروز در حوزه مشارکت اجتماعی و محیط‌زیست دیده می‌شود، حاصل دست‌کم ۲۰ تا ۲۵ سال فعالیت و تمرین مشارکتی است. او افزود در سال‌های گذشته اجازه داده شد تشکلهای محیط‌زیستی شکل بگیرند و دیدگاه‌ها و دغدغه‌های خود را مطرح کنند؛ مسیری که به گفته او امروز به شکل‌گیری ظرفیت اجتماعی قابل‌توجهی در حوزه محیط‌زیست منجر شده است. لاهیجان‌زاده گفت ای کاش وزارت نفت و وزارت نیرو نیز ۱۵ سال پیش چنین فرآیند مشارکتی را آغاز می‌کردند تا امروز حمایت اجتماعی گسترده‌تری در کنار دستگاه‌های اجرایی شکل گرفته بود.

هورالعظیم به طرح جامع حفاظت نیاز دارد

در بخش دیگری از این نشست، موضوع طرح جامع حفاظت و احیای هورالعظیم مطرح شد. لاهیجان‌زاده با اشاره به سابقه کنوانسیون رامسر گفت این کنوانسیون در سال ۱۳۴۹ تصویب شد؛ زمانی که وضعیت بسیاری از تالاب‌های کشور مناسب بود. او تأکید کرد مفهوم احیای تالاب تنها بازگرداندن بخش‌های از دست‌رفته نیست، بلکه باید برنامه‌ای وجود داشته باشد که از ادامه آسیب جلوگیری کند و خسارت‌های واردشده را نیز تا حد امکان جبران کند. به گفته او، تالاب‌هایی مانند هورالعظیم که آسیب بیشتری دیده‌اند، به برنامه جامع حفاظت و احیا نیاز دارند.

طرح جامع هورالعظیم آماده شده است

معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت بیش از یک سال و نیم پیش، شرح خدمات تهیه طرح جامع حفاظت از هورالعظیم آماده شده بود؛ در آن زمان هنوز موضوع طرح سهراب مطرح نبود. او افزود از آنجا که این طرح هنوز وارد مرحله اجرا نشده است، امکان ارائه آن به فعالان و ذی‌نفعان وجود دارد تا دیدگاه‌های کارشناسی و محلی نیز به آن اضافه شود. به گفته لاهیجان‌زاده، مشارکت ذی‌نفعان می‌تواند به کامل‌تر شدن طرح و دیده شدن ابعاد مختلف حفاظت و احیای هورالعظیم کمک کند.

۱۱۰ مجوز ارزیابی زیست‌محیطی در دو سال

او همچنین با اشاره به موضوع ارزیابی زیست‌محیطی پروژه‌ها گفت طی دو سال گذشته حدود ۱۱۰ مجوز ارزیابی زیست‌محیطی در مقیاس‌های مختلف صادر شده است. لاهیجان‌زاده تأکید کرد هرگونه تغییر در ساختار و ضوابط ارزیابی زیست‌محیطی باید با مشارکت دانشگاه‌ها، استادان و صاحب‌نظران انجام شود. او درباره طرح سهراب نیز گفت قرار نیست از ساختار موجود ارزیابی زیست‌محیطی انحرافی صورت گیرد و این طرح نیز باید همان فرآیندی را طی کند که برای سایر پروژه‌ها و طرح‌ها در نظر گرفته شده است.

هورالعظیم در آستانه ثبت در کنوانسیون رامسر

معاون محیط‌زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست در ادامه از پیشرفت روند ثبت هورالعظیم در کنوانسیون رامسر خبر داد. او گفت در این زمینه با معاون وزیر نیرو جلسه‌ای حدود دو ساعت و نیم برگزار شده و مراحل داخلی ثبت هورالعظیم تقریباً نهایی شده است. به گفته لاهیجان‌زاده، به‌زودی فرم‌های مربوط به ثبت این تالاب از طریق وزارت امور خارجه برای دبیرخانه کنوانسیون رامسر ارسال خواهد شد. او اعلام کرد حدود ۹۰ درصد اقدامات مربوط به ثبت هورالعظیم انجام شده و سازمان حفاظت محیط‌زیست تلاش می‌کند این تالاب هرچه سریع‌تر در فهرست کنوانسیون رامسر قرار گیرد.

تلاش برای جذب منابع بین‌المللی

لاهیجان‌زاده در پایان گفت سازمان حفاظت محیط‌زیست علاوه بر فرآیند ثبت هورالعظیم در کنوانسیون رامسر، به دنبال تعریف یک پروژه بین‌المللی است تا بتوان از ظرفیت‌های مالی بین‌المللی برای احیا و نجات بخشی این تالاب استفاده کرد. بر این اساس، احیای هورالعظیم تنها به اجرای پروژه‌های محیط‌زیستی محدود نخواهد بود و موضوع توسعه جوامع محلی، سیاست‌گذاری در مناطق نفت‌خیز، مشارکت اجتماعی و تأمین منابع مالی نیز در کنار حفاظت از این تالاب قرار گرفته است.